

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S
DĖL APVALIOSIOS MEDIENOS KLASIFIKAVIMO IR ŽENKLINIMO TAISYKLIŲ
PATVIRTINIMO

2001 m. liepos 5 d. Nr. 358
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 1996, Nr. [110-2507](#); 1997, Nr. [96-2426](#); 1998, Nr. 56- 1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161) 9 straipsniu,

1. T v i r t i n u Apvaliosios medienos klasifikavimo ir ženklavimo taisykles (pridedama).
2. Aplinkos ministerijos informacijos kompiuterinėje sistemoje v a d o v a u t i s reikšminiu žodžiu „miškai“.

L. E. APLINKOS MINISTRO PAREIGAS

HENRIKAS ŽUKAUSKAS

PATVIRTINTA
aplinkos ministro
2001 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 358

APVALIOSIOS MEDIENOS KLASIFIKAVIMO IR ŽENKLINIMO TAISYKLĖS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šios taisyklės privalomos miškų urėdijoms ir nacionalinių parkų direkcijoms, gaminant ir parduodant apvaliąją medieną. Jos nustato pagrindinius apvaliosios medienos klasifikavimo pagal medžių rūšis, sortimentus (paskirtį), matmenis ir kokybę reikalavimus bei jos ženklavimo tvarką.

2. Privačių miškų savininkams, taip pat juridiniams ir fiziniams asmenims, pirkusiems nenukirstą valstybinį mišką ir gaminantiems apvaliąją medieną pardavimui, rekomenduojama naudotis šiomis taisyklėmis.

3. Taisyklės parengtos atsižvelgiant į 1968 m. sausio 23 d. Europos Tarybos direktyvos 68/89/EEC dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių žaliavinės medienos klasifikavimą, derinimo reikalavimus.

TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

4. Apvalioji mediena – nukirstas ir nugenėtas medis be viršūnės, kuris gali būti skersai supjaustytas arba ne.

5. Rąstas – skersai atpjauta apvaliosios medienos dalis.

6. Sortimentas – nustatytos paskirties apvalioji mediena.

7. Trumpa apvalioji mediena – iki 3 metrų ilgio apvalioji mediena, kurios tūris paprastai skaičiuojamas erdmetriais.

8. Ilga apvalioji mediena – apvalioji mediena, kurios ilgis 3 metrai ir daugiau, o tūris paprastai skaičiuojamas kietmetriais.

9. Kietmetis – vieno kubinio metro erdvinės apimties medienos masė be tuščių erdvės tarpų (ktm arba m^3).

10. Erdmetis – vieno kubinio metro erdvinės apimties medienos masė, įskaitant tarp medienos esančius tuščius erdvės tarpus (erdm).

11. Pjautinasis rąstas – rąstas pjautinei medienai gaminti.

12. Kartis – iki 14 cm skersmens su žieve 1 m atstumu nuo storgalio ir ne mažiau kaip 3 cm skersmens be žievės laibgalyje ilgos apvaliosios medienos sortimentas.

13. Popiermedis – apvalioji mediena, skirta mechaniniam ir galbūt cheminiam perdirbimui, gaminant plaušieną ar medienos plokštes.

14. Plokščių mediena – apvalioji mediena plokštėms gaminti.

15. Stulpų rąstas – apvalioji mediena stulpams gaminti.

16. Pabėgių rąstas – apvalioji mediena pabėgiams ir iešminiams tašams gaminti.

17. Fanermedis – rąstas fanerai gaminti.

18. Malkos – apvalioji mediena, skirta kurui.

19. Stiebas – antžeminė medžio dalis be šakų.

20. Tarmedis – rąstas tarai gaminti.

21. Kietųjų lapuočių mediena – ąžuolo, uosio, klevo, skroblo, guobinių mediena.

22. Minkštųjų lapuočių mediena – tuopos (drebulės), beržo, gluosnio, liepos, alksnių mediena.

APVALIOSIOS MEDIENOS KLASIFIKAVIMAS

23. Apvalioji mediena klasifikuojama pagal medžių rūšis, sortimentus (paskirtį), matmenis ir kokybę.

24. Pagal medžių rūšis apvalioji mediena klasifikuojama priklausomai nuo to, iš kokių medžių rūšių ji pagaminta. Gali būti klasifikuojama ir pagal medžių rūšių grupes: spygliuočių, lapuočių, kietųjų lapuočių, minkštųjų lapuočių, alksnių (juodalksnių ir baltalksnių), guobinių (guobos, skirpsto, vinkšnos) mediena ir pan.

25. Klasifikuojant pagal medžių rūšis, vartojamos tokios medžių rūšių ar jų grupių pavadinimų santrumpos:

P – pušis	B – beržas	M – maumedis
E – eglė	D – drebulė	L – liepa
A – ąžuolas	J – juodalksnis	Sp – spygliuočiai
U – uosis	Bt – baltalksnis	Lp – lapuočiai
K – klevas	Gl – gluosnis	Mn – minkštieji lapuočiai
G – guobiniai	Sb – skroblas	Kt – kietieji lapuočiai

26. Pagal sortimentus (paskirtį) apvalioji mediena klasifikuojama, kai jos naudojimo paskirtis žinoma. Tai stulpų rąstai, pabėgių rąstai, popiermedžiai, plokščių mediena, malkos ir kt.

Vartojamos tokios sortimentų pavadinimų santrumpos:

PJ – pjautinieji rąstai	SB – stiebai
ST – stulpų rąstai	TM – tarmedžiai
PB – pabėgių rąstai	KL – kietųjų lapuočių trumpuoliai
KR – kartys	ML – malkos
PP – popiermedžiai	MLI – pirmos kaitrumo grupės malkos
FN – fanermedžiai	MLII – antros kaitrumo grupės malkos
PM – plokščių mediena	MLIII – trečios kaitrumo grupės malkos

27. Pagal matmenis apvalioji mediena klasifikuojama priklausomai nuo rąstų skersmens ir ilgio.

28. Apvalioji mediena, kuri matuojama vienetiniu metodu, nepriklausomai nuo jos ilgio klasifikuojama pagal rąsto vidurio skersmenį be žievės į šias stambumo klases:

stambumo klasė	vidurio skersmuo, cm
D0	<10
D1a	10 – 14
D1 b	15 – 19
D2 a	20 – 24
D2 b	25 – 29
D3 a	30 – 34
D3 b	35 – 39
D4	40 – 49
D5	50 – 59
D6	≥ 60

Kitos klasės, tolesnės už šeštąją, gali būti pridedamos naudojant tą pačią gradaciją.

Į poklasių „a“ ir „b“ gali būti skirstomos arba neskirstomos visos klasės.

Skersmens matavimo duomenys apvalinami atmetant centimetro dalis.

29. Ilga apvalioji mediena klasifikuojama į stambumo klasių grupes:

stambumo klasių grupė	santrumpa	stambumo klasė	vidurio skersmuo, cm
smulki mediena	Sm	D0	≤ 19
		D1 a	
		D1 b	

vidutinio stambumo mediena	Vd	D2 a	20-34
		D2 b	
		D3 a	
stambi mediena	St	D3 b	≥ 35
		D4	
		D5	
		D6	

30. Rąsto vidurio skersmuo, jeigu sunku išmatuoti, apvaliosios medienos klasifikavimui gali būti nustatomas pagal laibgalio skersmenį ir vidutinį nuolaibį – 1 cm/m.

31. Apvalioji mediena, kuri matuojama grupiniu metodu, pagal stambumą (plongalio skersmenį su žieve) klasifikuojama į šias klases:

stambumo klasė	plongalio skersmuo su žieve, cm
S 1	3 iki 6
S 2	7 iki 13
S 3	≥ 14

Jeigu mediena be žievės (nulupta žieve), nurodyti skersmenys mažinami 1 cm.

32. Spygliuočių rąstai pagal ilgį skirstomi į 4 klases:

ilgio klasė	ilgis, m
L 1	≤ 3
L 2	>3 ir ≤ 6
L3	>6 ir $\leq 13,5$
L4	$>13,5$

33. Ilga mediena (stiebai) pagal matmenis klasifikuojama, atsižvelgiant į mažiausią ilgį ir mažiausią plongalio skersmenį be žievės, į šias klases:

ė	klas	minimalus ilgis, m	minimalus plongalio skersmuo, cm
	H1	8	10
	H2	10	12
	H3	14	14
	H4	16	17
	H5	18	22
	H6	18	30

34. Pagal kokybę apvalioji mediena klasifikuojama, atsižvelgiant į šias ydas ir defektus: kreivumą, įvijumą, nuolaibį, šakas (atvirąsias, apaugusias, sveikąsias, pūvančiąsias), šerdies poslinkį, reaktinę medieną, paviršiaus nelygumus, plyšius, nusispalvinimą, puvinį, vabzdžių pažaidas. Ji skirstoma į 4 klases:

A klasė – aukščiausios kokybės apvalioji mediena, be ydų arba tik su nereikšmingomis ydomis, kurios neturi įtakos jos panaudojimui. Paprastai tai kambliniai rąstai;

B klasė – normalios kokybės, įskaitant sausuočių, apvalioji mediena, kuri turi vieną ar kelias iš šių ydų: nedidelį kreivumą, įvijumą ir nuolaibį, smulkias ar vidutinio dydžio sveikas šakas, šiek tiek smulkių pūvančiųjų šakų, nežymų šerdies poslinkį, keletą paviršiaus nelygumų ar kitų atskirų ydų, kurias kompensuoja bendra gera kokybė;

C klasė – apvalioji mediena, kurios dėl ydų negalima priskirti A ir B klasėms, tačiau ją galima naudoti pramonėje. Tai mediena su stambiomis šakomis, dideliais nelygumais, stipriai

nulaibėjusi, didelio įvijumo, su giliomis pūvančiomis šakomis, dideliais puvinio plotais bei kitaip stipriai pažeista;

D klasė – blogos kokybės mediena, kurios negalima priskirti A, B ir C klasėms, tačiau daugiau kaip 40% jos tūrio tinka panaudoti pramoniniam apdirbimui ar perdirbimui.

35. Apvaliosios medienos ydų ir defektų dydžiai, jų matavimas, skaičius bei papildomi reikalavimai, klasifikuojant ją pagal kokybę, nurodomi nustatyta tvarka taikomuose standartuose, šalims susitarus kitaip – pirkimo-pardavimo sutartyse.

36. Atskirų apvaliosios medienos sortimentų klasifikavimo ir matavimo reikalavimai pateikti šių taisyklių 1 priede, kainų grupavimo – 2 priede. Parduodant apvaliąją medieną, kainos gali būti daugiau diferencijuojamos nei pateikta 2 priede (nesujungiant skirtingų klasių ar grupių).

37. Apskaitoje apvaliosios medienos klasifikavimo požymiai rašomi tokia eilės tvarka: sortimento pavadinimas, medžių rūšis, kokybės klasė (rūšis), stambumo klasė (grupė) arba skersmuo cm, ilgio klasė arba ilgis m. Santrumpos atskiriamos brūkšneliu.

Pavyzdžiai:

1. PJ – P – B – Vd – L2 = pjautinieji pušies, B kokybės klasės, vidutinio stambumo, 3 – 6 m ilgio rąstai;

2. PB – Sp = spygliuočių pabėgių rąstai.

APVALIOSIOS MEDIENOS ŽENKLINIMAS

38. Privaloma ženklinti skirtą parduoti apvaliąją medieną, kuri klasifikuojama kokybės klasėmis ir jos tūriui nustatyti taikomas vienetinis matavimo metodas. Mediena ženklinama ją priimant.

39. Apvalioji mediena ženklinama, pažymint kokybės klasę ir užrašant rąstų plongalio be žievės, o stiebų – 1,2 m atstumu nuo storgalio skersmens su žieve paskutinį matmens skaitmenį. Rąstai ženklinami plongalyje, stiebai – storgalyje. Užrašomi ženklai turi būti gerai matomi ir išlikti, iki mediena bus perduota pirkėjui. Skaitmenų ir raidžių aukštis – 30-80 mm.

40. Kokybės klasė pažymima vienu iš šių būdų:

1) užrašant kokybės klasės raidę;

2) spalvotais taškais: A – raudonos, B – žalios, C – mėlynos, D – juodos spalvos;

3) vienos spalvos taškais: A – keturiais taškais, B – trimis taškais, C – dviem taškais, D – vienu tašku.

41. Kokybės klasės žymėjimo būdas nurodomas apvaliosios medienos pirkimo-pardavimo sutartyse.

42. Kai apvalioji mediena pagal taikomą standartą (sutartį) skirstoma kokybės rūšimis, vietoj kokybės klasės raidės rašomas (įmušamas) rūšies romėniškasis skaitmuo.

43. Apvalioji mediena gali būti ženklinama numeriais arba identifikavimo kodais. Ženklinant apvaliąją medieną numeriais (užrašant, įmušant, plastikinėmis arba metalinėmis plokštelėmis) ar kodais, turi būti rašomas žiniaraštis arba sudaroma kompiuterinių duomenų bazė, kur nurodoma kiekvieno atskiru numeriu paženklinto rąsto ilgis, storis, tūris, medžių rūšis, kokybės klasė (rūšis), sortimento pavadinimas, standarto žymuo. Kai ženklinama numeriais ar identifikavimo kodais, žymėti kokybės klasę (rūšį) ir skersmenį nebūtina.

44. Kokybės klasė (rūšis) gali būti pakeista Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka.

45. Miškų urėdijų ir nacionalinių parkų direkcijų nuožiūra apvalioji mediena gali būti ženklinama spaudais.

46. Apvaliosios medienos ženklinimo būdas nurodomas pirkimo- pardavimo sutartyje.

Apvaliosios medienos sortimentų klasifikavimas ir matavimas

Sortimentai		kokybės	Skirstymas klasėmis		Matavimo metodas
pavadinimas	santrumpa		stambumo	ilgio	
Pjautinieji rąstai	PJ	A, B, C, D	D0, D1a, D1b, D2a, D2a2, D3a, D3b, D4, D5, D6 arba D0, D1, D2, D3, D4, D5, D6 arba Sm, Vd, St	spygliuočių: L1, L2, L3, L4	Sm – grupinis arba vienetinis Vd ir St – vienetinis
Stulpų rąstai	ST	neskirstoma	neskirstoma	neskirstoma	vienetinis
Pabėgių rąstai	PB	neskirstoma	neskirstoma	neskirstoma	vienetinis
Fanermedžiai	FN	A, B, C	neskirstoma	neskirstoma	vienetinis
Kartys	KR	neskirstoma	neskirstoma	neskirstoma	vienetinis arba grupinis
Plokščių mediena	PM	pagal taikomą standartą	neskirstoma arba S1, S2, S3	neskirstoma	grupinis
Popiermedžiai	PP	pagal taikomą standartą	neskirstoma arba S1, S2, S3	neskirstoma	grupinis
Stiebai	SB	pagal taikomą standartą	H1, H2, H3, H4, H5, H6	H1, H2, H3, H4, H5, H6	vienetinis
Tauriniai trumpuoliai	TT	neskirstoma	neskirstoma arba S1, S2, S3	neskirstoma	grupinis
Kietųjų lapuočių trumpuoliai	KL	neskirstoma	neskirstoma arba S1, S2, S3	neskirstoma	grupinis arba vienetinis
Malkos	ML	neskirstoma	neskirstoma arba S1, S2, S3	neskirstoma	grupinis

Pastabos. Pagal taikomą standartą malkos gali būti skirstomos į kaitrumo grupes.

Susitarus grupinis matavimo metodas gali būti keičiamas vienetiniu.

Smulkių pjautinių rąstų tūriui nustatyti taikomas grupinis matavimo metodas, kai rietuvėje nėra stambių rąstų, o vidutinio stambumo yra ne daugiau kaip 10 % rietuvės tūrio. Kokybės klasė nustatoma viena visai rietuvei (siuntai, kuriai surašomas pirkimo –pardavimo dokumentas) pagal daugumos rąstų kokybę.

2 priedas

Apvaliosios medienos sortimentų kainų grupavimas

Sortimentai ir medžių rūšys	Kaina Lt/m ³	Kainos, Lt/m ³ pagal medienos kokybę ir stambumą											
		A			B			C			D		
		Sm	Vd	St	Sm	Vd	St	Sm	Vd	St	Sm	Vd	St
PJ – P	x												
E	x												
A	x			I- II-			I- II-			I- II-			I- II-
U	x	x	x		x	x		x	x		x	x	
K	x												
G	x												
B	x												
D	x												
J	x												
Bt	x												
Sb	x												
FN – B	x	x		x	x		x	x		x	x		x
J	x	x		x	x		x	x		x	x		x
ST – Sp		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
PB – Sp		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
KR – Sp		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
PM – Sp		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Lp		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
PP – P		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
E		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
B		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
J		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bt		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
D		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
TT- Sp		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mn		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
KL – A		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
U		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
K		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
SB – Sp		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ML I		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ML II		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ML III		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Pastabos. Fanermedžių kainos pagal medienos stambumą meskirstomos.

Stambių ąžuolo pjautiniųjų rąstų kainos skirstomos į 2 grupes: I-35-49 cm, II π – >50